

ई - गव्हर्नन्स राज्यसेवा व UPSC

ई-गव्हर्नन्स (E-Governance) — One Liner Revision

ई-गव्हर्नन्स म्हणजे माहिती व संप्रेषण तंत्रज्ञानाचा (ICT) वापर करून शासनाच्या सेवा, माहिती आणि प्रशासन नागरिकांपर्यंत अधिक सुलभ, जलद व पारदर्शक पद्धतीने पोहोचवणे.

घटक	संपूर्ण माहिती
पूर्ण रूप	Electronic Governance
मराठी अर्थ	इलेक्ट्रॉनिक शासन / ई-प्रशासन
मुख्य आधार	माहिती व संप्रेषण तंत्रज्ञान (ICT)
मुख्य उद्देश	शासन सेवा सुलभ, जलद, पारदर्शक व कार्यक्षम करणे
नागरिकांसाठी फायदा	घरबसल्या अनेक शासकीय सेवा मिळणे
महत्त्वाचे माध्यम	इंटरनेट, संगणक, मोबाइल, डिजिटल प्लॅटफॉर्म
G2C	Government to Citizen — शासन ते नागरिक
G2G	Government to Government — शासन ते शासन
G2B	Government to Business — शासन ते व्यवसाय
G2E	Government to Employee — शासन ते कर्मचारी
उदाहरण	ऑनलाइन प्रमाणपत्र, ऑनलाइन कर भरणा, डिजिटल सेवा
पारदर्शकता	माहिती ऑनलाइन उपलब्ध करून वाढवता येते
वेग	कागदपत्रे व सेवा प्रक्रिया अधिक जलद होऊ शकते
खर्च	कागदी व प्रशासकीय खर्च कमी करण्यास मदत
अडचणी	डिजिटल दरी, सायबर सुरक्षा, गोपनीयता, इंटरनेट उपलब्धता

महत्त्वाचे One-Liners

1. ई-गव्हर्नन्सचा केंद्रबिंदू — नागरिकांना प्रभावी शासन सेवा देणे.
2. ई-गव्हर्नन्समध्ये ICT चा वापर केला जातो.
3. G2C = Government to Citizen.
4. G2G = Government to Government.
5. G2B = Government to Business.
6. G2E = Government to Employee.
7. ई-गव्हर्नन्समुळे शासनातील पारदर्शकता व उत्तरदायित्व वाढवण्यास मदत होते.
8. डिजिटल दरी (Digital Divide) ही ई-गव्हर्नन्ससमोरील महत्त्वाची समस्या आहे.
9. सायबर सुरक्षा व नागरिकांच्या माहितीची गोपनीयता हे ई-गव्हर्नन्समधील महत्त्वाचे मुद्दे आहेत.
10. ई-गव्हर्नन्स = तंत्रज्ञानाच्या माध्यमातून शासन आणि नागरिक यांच्यातील सेवा-संपर्क अधिक प्रभावी करणे.